

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Bakalářská práce

Girgašová Tereza

Lesní mateřská škola z pohledu rodičů dětí předškolního věku

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval/a samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal/a, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci

.....

podpis

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych chtěla poděkovat vedoucí závěrečné práce Mgr. Aleně Srbené, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a trpělivost při psaní této práce.

OBSAH

ÚVOD.....	6
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	7
1 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	7
1.1 Předškolní věk.....	8
1.1.1 Vstup dítěte na základní školu.....	9
1.2 Cíl předškolního vzdělávání.....	10
1.3 Legislativa předškolního vzdělávání.....	11
2 RODINA DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU.....	12
2.1 Vymezení pojmu rodina.....	12
2.2 Příprava rodiny dětí na předškolní vzdělávání.....	12
3 ALTERNATIVNÍ ŠKOLSTVÍ.....	13
3.1 Vývoj alternativního školství v ČR.....	14
3.2 Typy alternativních škol.....	14
3.2.1 Klasické reformní školy.....	15
3.2.2 Církevní školy.....	17
3.2.3 Moderní alternativní školy.....	17
4 LESNÍ MATEŘSKÁ ŠKOLA.....	18
4.1 Charakteristika lesních mateřských škol.....	19
4.2 Vznik a rozvoj lesních mateřských škol v zahraničí.....	19
4.3 Lesní mateřská škola v České republice.....	20
4.4 Typy lesních mateřských škol:.....	20
4.5 Legislativní ukotvení lesních mateřských škol.....	21
II. EMPIRICKÁ ČÁST.....	23
5 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	23
6 METODOLOGIE.....	23
6.1 Sběr dat.....	24
6.2 Výzkumný soubor.....	24
6.3 Metody zpracování a analýzy dat.....	26
7 VÝSLEDKY KÓDOVÁNÍ.....	26
7.1 Motiv výběru.....	27
7.1.1 Pobyt v přírodě.....	27

7.1.2	Přístup	28
7.2	Školní připravenost	28
7.2.1	Příprava v lesní mateřské škole	29
7.2.2	Příprava z pohledu průvodce	29
7.2.3	Školák z lesní mateřské školy	30
7.3	Zhodnocení rodičů	30
7.3.1	Práce průvodce.....	30
7.3.2	Celková spokojenost	31
7.4	Kooperace rodičů	31
7.4.1	Kooperace s lesní mateřskou školou.....	31
7.4.2	Angažovanost rodičů	32
7.5	Budoucnost dítěte ve vzdělávání	33
8	VYHODNOCENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	34
8.1	Proč si rodiče zvolili lesní mateřskou školu pro své dítě?	34
8.2	Jaký je pohled rodičů na systematickou přípravu pro vstup do základní školy?	34
8.3	Jaký je pohled rodičů na budoucí vzdělávání svého dítěte, kde bude dítě nasměřováno?	35
	DISKUZE	37
	ZÁVĚR	39
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	40
	SEZNAM ONLINE ZDROJŮ	43
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	44
	SEZNAM TABULEK.....	45
	SEZNAM PŘÍLOH.....	46
	ANOTACE	52

ÚVOD

Vzhledem k moderní době a poměrně širokým možnostem mnoho rodičů tápe, do jakého předškolního zařízení má své dítě umístit. Nabídka mateřských škol (jak běžných, alternativních, tak i státních a soukromých) je opravdu široká.

Koncept lesních mateřských škol představuje jednu z alternativ, kterou volí stále více rodičů hledající formy předškolního vzdělávání, které by bylo více přizpůsobené individuálním potřebám a zájmům svých dětí. Tyto mateřské školy se vyznačují především tím, že veškerá výuka probíhá venku v přírodě.

Hlavním cílem této práce je poukázat na postavení lesních mateřských škol v současném systému předškolního vzdělávání z pohledu rodičů.

Teoretická část se zaměřuje na definice pojmů jako je například dítě předškolního věku, předškolní vzdělávání a také legislativní ukotvení. Dále se zabývá rodinou dítěte, alternativním školstvím, kde uvádí typy těchto škol. V poslední kapitole definuje a popisuje lesní mateřské školy, jejich vznik a vývoj, jaké typy lesních mateřských škol nalezneme u nás a jak je to s jejich legislativním ukotvením.

Empirická část se zaměřuje na pohled rodičů, jejichž děti navštěvují lesní mateřskou školu jakožto alternativní formu předškolního vzdělávání. Empirická část se skládá z výzkumného šetření, následného sběru a analyzování dat. Dále je práce zaměřena na stanovení dílčích cílů, závěr je věnován zodpovězení výzkumných otázek. Pro sběr dat byla použita metoda polostruktovaného rozhovoru, který byl následně pomocí kódu roztříděn do hlavních kategorií a podkategorií.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání má nezastupitelnou úlohu v životě dítěte. Vyjma rodiny se jedná se o nejdůležitější oblast, ve které dochází k primární výchově malého dítěte. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV) definuje: „*Předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku od 2 zpravidla do 6 let.*” (RVP PV, 2021, str. 6) Od září roku 2017 je povinný poslední ročník předškolního vzdělávání, a to od začátku následujícího školního roku alespoň den poté, co dítě dovrší pátého roku života.

(RVP PV, 2021)

Oprailová (2016, str. 14) definuje: „*Předškolní vzdělávání je chápáno v pedagogické teorii jako proces cíleného organizovaného působení na dítě předškolního věku, kterého má rozvíjet, podporovat, motivovat a směřovat k získání tzv. kompetencí budoucího školáka.*”

„*Předškolní vzdělávání má usnadňovat dítěti jeho další životní i vzdělávací cestu. Jeho úkolem je proto rozvíjet osobnost dítěte, podporovat jeho tělesný rozvoj a zdraví, jeho osobní spokojenost a pohodu, napomáhat mu v chápání okolního světa a motivovat je k dalšímu poznání a učení, stejně je taky učít dítě žít ve společnosti ostatních a přibližovat mu normy a hodnoty touto společností uznávané.*” (Šmelová, Prášilová, 2018, str. 12.)

Oprailová (2016) také tvrdí, že výchova malých dětí je něco, co doprovází lidstvo už od pradávna, co se však v průběhu let vyvíjelo, jsou cíle, obsah a metody této činnosti. Vývoj názorů, úvah a teoretického myšlení o výchově malých dětí byl nejen pomalejší, ale také složitý.

V porovnání s výše uvedeným je výchova malých dětí v předškolním období v nevýhodě, protože mnoho lidí s ní má přímou zkušenost a domnívají se, že je snadná, neboť malé děti věcem a jevům příliš nerozumí a jsou otevřené k přijímání nových informací. To může vést k přesvědčení, že výchova malých dětí je obecně známá činnost, které každý rozumí a kterou si lze snadno osvojit.

1.1 Předškolní věk

Předškolní věk je období vývoje dítěte mezi třemi a šesti lety věku, tedy před zahájením povinné školní docházky. V této fázi dítě prochází významnými fyzickými, psychickými a sociálními změnami, které jsou zásadní pro jeho další rozvoj. (Vágnerová, Lisá 2021)

Děti předškolního věku bývají často plné energie, zvědavosti a nadšení. Jsou téměř pořád v pohybu a do všeho, co je zaujme, se pouštějí naplno. Během tohoto období se rozvíjí jejich motorické schopnosti, projevuje se kreativita a fantazie. Výrazně se také rozšiřuje slovní zásoba, později se pak dítě dokáže přesněji vyjadřovat, lépe řešit problémy a dopředu plánovat. Děti jsou přesvědčeny o pravdivosti svých názorů a také si zároveň začínají uvědomovat potřeby druhých. Do určité míry získávají kontrolu nad svým chováním, touží po vlastní nezávislosti, ale přitom potřebují stále jistotu, že jim někdo dospělý nabídne pomoc. (Allen, Mortz 2002)

Dítě objevuje svět a pravidla našeho světa. Nedokáže ještě pojmout realitu takovou, jaká je, a proto si ji interpretuje tak, jak je pro něj srozumitelná. Tento jev můžeme nazývat nepravými lži, kdy dítě spojuje své pravé vzpomínky se svými fantaziemi. Ty mají pro dítě v tomto vývojovém období obrovský význam, neboť si tímto způsobem přizpůsobuje realitu svým potřebám. (Vágnerová, 1999)

Předškolní věk trvá od 3 do 6 nebo 7 let. Jeho konec není určen pouze podle fyzického a sociálního věku, ale nástupem na základní školu. Během této fáze si dítě stabilizuje vlastní pozici a rozlišuje svůj vztah ke světu. Dítě využívá svou představivost pro poznávání světa, jeho myšlení však ještě není regulováno logikou. Přizpůsobuje své představy podle svých možností poznání a aktuálních potřeb. Egocentrismus ovlivňuje dítě i v jeho uvažování a komunikaci, během tohoto období se však postupně rozvíjí i jeho sociální oblast a vztahy s ostatními dětmi. Předškolní věk je také označován jako období iniciativy, kdy se dítě snaží něco dokázat a prokázat své kvality. Aby se naučilo žít ve společnosti, musí přijmout určitý řád a naučit se nejen spolupracovat, ale i prosazovat se, zejména ve vrstevnické skupině. Toto období je tedy důležitou fází přípravy na život ve společnosti. (Vágnerová, Lisá, 2021)

Dítě kolem šestého roku začíná významně rozvíjet rozumové funkce. Dítě už umí rozdělit celek na jednotlivé části, a to jak u vizuálních, tak zvukových podnětů, což mu usnadňuje například nácvik čtení a psaní. Dítě v tomto věku pomalu upouští od fantazie a začíná chápat realisticky, je schopno logicky myslet, i když jen při práci s konkrétními předměty nebo při konkrétní činnosti. (Langmeier & Krejčířová, 2006)

Sociální styky v tomto období poskytnou dětem jak pozitivní, tak negativní zkušenosti, což může být výhoda pro jejich budoucí život. Děti se vzájemně učí a vychovávají. Objevují pozitivní naladění, sebedůvěru, ale také nejistotu a úzkosti svých vrstevníků. Tyto aspekty si děti přinášejí ze svého domácího prostředí.

(Petrová, 2014; in Berčíková, Šmelová, 2014)

Podle Léblkové (2012) mají děti v předškolním věku vysokou úroveň empatie. Jsou otevřené a vnímavé k tomu, co se kolem nich děje. Nemají ještě pevné názory či hodnotové orientace, a tak mohou být ochotné ztratit své pohodlí, pokud si to vyžaduje situace. Tyto děti jsou snadno nadšené pro dobré věci, svým nadšením dokážou ovlivnit dokonce i dospělé. Proto mají děti v této věkové skupině velkou příležitost vyvinout správně orientovaný postoj k přírodě. Příroda není pouhým pozadím našich životů, ale je důležitou součástí, ke které patříme my lidé. Díky tomu jsou děti v této věkové skupině snadno ovlivnitelné a mají velkou šanci se naučit správný postoj k přírodě.

V předškolním věku se mění tělesné proporce dítěte a s tím se také rozvíjí některé oblasti jemné a hrubé motoriky. Rozvoj motoriky souvisí se změnami tělesné konstituce, jako je postupné zeštíhlování dítěte, díky čemuž mizí batolecí zaoblenost a dítě roste do výšky. S růstem také souvisí dovršení osifikace zápěstních kůstek, která má největší vliv na rozvoj jemné motoriky. Kromě tělesných proporcí se také rozvíjí mozek a centrální nervová soustava. (Petrová, 2014; in Berčíková, Šmelová, 2014)

1.1.1 Vstup dítěte na základní školu

Vstup dítěte do základní školy je jedním z hlavních milníků v životě jedince, protože se zásadně mění jeho způsob života a také do určité míry způsob života jeho rodiny. V České republice je typicky započata povinná školní docházka mezi 6. a 7. rokem života dítěte.

Školní zralost

Otázkou, jak má vypadat dítě, které je zralé k nástupu do školy se zabýval již Jan Amos Komenský, z jeho myšlenek vychází definice školní zralosti od Langmeiera a Krejčířové (2006) kteří tvrdí, že školní zralost je takový soma-psycho-sociální vývoj dítěte, který je úspěšným dovršením celého předchozího vývoje jedince, také se vyznačuje přiměřenými tělesnými a psychickými předpoklady potřebnými pro výkon ve škole a také je doprovázen pocitem štěstí u dítěte, a současně má dítě vhodné dispozice k tomu, aby bylo ve školních výkonech i sociální adaptaci úspěšné.

Při přípravě dítěte na školní docházku hraje klíčovou roli zrání centrální nervové soustavy, které vede k větší soustředěnosti a delší pozornosti. S rozvojem centrální nervové soustavy se také zvyšuje schopnost resilience a ovlivňuje další faktory spojené se školní zralostí, jako například vnímání dominantní ruky nebo schopnost rozlišovat smyslové vjemy.

(Otevřelová, 2016)

Školní připravenost

Podle Bednářové a Šmardové (2015) se školní připravenost označuje jako pojem v pedagogické terminologii, který zahrnuje kognitivní, emocionálně-sociální, pracovní a somatické kompetence dítěte. Tyto kompetence se rozvíjejí především skrze učení a sociální interakce v mateřské škole.

1.2 Cíl předškolního vzdělávání

Cíle předškolního vzdělávání se v dnešní době orientují hlavně na osobnostní rozvoj dítěte. Mezi oficiální dokumenty patří školský zákon a rámcový vzdělávací program, v nichž jsou vymezeny cíle a jež ovlivňují dnešní podobu předškolního vzdělávání.

(Syslová, Burkovičová a kol., 2019)

„Úkolem institucionálního předškolního vzdělávání je doplňovat a podporovat rodinnou výchovu a v úzké vazbě na ni pomáhat zajistit dítěti prostředí s dostatkem. mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení.“ (RVP PV, 2021, str.6)

Důležitým úkolem předškolního vzdělávání je vytvářet kvalitní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání tím, že budou za všech okolností maximálně podporovány individuální rozvojové možnosti dětí a bude tak každému dítěti umožněno dovršit v době, kdy opouští mateřskou školu, optimální úroveň osobnostního rozvoje a učení, respektive takovou úroveň, která je pro dítě individuálně dosažitelná. (Šmelová, Prášilová, 2018)

Dle školského zákona 561/2004 §33 cíl předškolního vzdělávání:

- *„Podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů.“*
- *„Vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání.“*
- *„Napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.“*

1.3 Legislativa předškolního vzdělávání

V předškolních zařízeních se vzdělávání řídí dle vyhlášek a zákonů. Školský zákon 561/2004 a vyhláška č. 14/2005 Sb. O předškolním vzdělávání definují a upravují předškolní vzdělávání. (Školský zákon)

System kurikulárních dokumentů je rozdělen do dvou částí neboli úrovní. Tento dvouúrovňový systém dělíme na státní a školní úroveň. Státní reprezentují Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy. Národní program vzdělávání vymezuje vzdělávání jako celek, rámcový vzdělávací program pak vymezuje vzdělávání v jeho jednotlivých etapách. Ty jsou rozděleny do předškolního, základního a středního vzdělávání. Druhou úrovní je tzv. školní úroveň, která představuje školní vzdělávací programy (dále jen ŠVP). Dle těchto programů se vykonává vzdělávání v jednotlivých školních zařízeních. Dokumenty obou úrovní jsou veřejně přístupné pro pedagogickou i nepedagogickou veřejnost. (RVP PV, 2021)

RVP PV je kurikulární státní dokument, který vymezuje především vzdělávací cíle, ve kterých klade důraz na klíčové kompetence. Dále podrobněji popisuje elementární

požadavky podmínek vzdělávání, autoevaluaci mateřské školy a především zásady pro zpracování školních vzdělávacích programů. (Šmelová a Prášilová, 2018)

ŠVP je jedinečný kurikulární dokument, jenž si každá mateřská škola zpracovává sama a který vychází z RVP PV. Musí obsahovat stručnou charakteristiku mateřské školy, identifikační údaje, podmínky a organizace vzdělávání, charakteristiku vzdělávacího programu, dále vzdělávací obsah. Rovněž se nesmí zapomenout na evaluační systém a pedagogickou diagnostiku. (RVP PV, 2021)

Ze zmíněného školního vzdělávacího programu může dále mateřská škola zpracovávat svůj tzv. týdenní vzdělávací program, který slouží především pro pedagogy a jejich systematickou přípravu pro výuku. (RVP PV, 2021)

2 Rodina dětí předškolního věku

2.1 Vymezení pojmu rodina

Rodina je nejstarší institucí na světě. Tato instituce je těsně spjata nejrůznějšími vztahy jak uvnitř, tak i navenek. Rodina by měla plnit své funkce a zabezpečovat potřeby členů i společnosti. Během celého svého vývoje prochází neustálými změnami. Úkolem rodiny je tyto změny ustát a adaptovat se na ně. (Dunovský, 1999).

Posláním rodiny je pečovat a chránit své členy. Tímto jsou myšleni právě ti členové, kteří nejsou schopni postarat se sami o sebe. Může se jednat o nezaopatřené či nemocné členy rodiny. Zároveň se ti nejmenší potýkají se stejným problémem ihned po narození. Schopnost postarat se o sebe u těchto členů postupem času roste, díky čemuž se osamostatňují. Velkou změnou pro rodinu a dítě samotné může být nástup do mateřské školy.

2.2 Příprava rodiny dětí na předškolní vzdělávání

Docházka do mateřské školy nebyla vždy samozřejmostí. Při ohlédnutí se do minulosti prošla i rodina určitým vývojem. Podoba dnešní moderní rodiny se poněkud liší od podoby

rodiny v historii. S vývojem společnosti se vyvíjela i rodina. Důležitým milníkem bylo nastolení rovnoprávnosti žen. Jejich role se v rodině začala měnit a postupně se z manželky, matky a hospodyně, starající se pouze o domácnost, stala žena se spoustou zájmů, budující si úspěšnou kariéru. Práce v rodině se rozdělila mezi manžela i manželku. Žena v dnešní době už není pouze v domácnosti, a proto je třeba uvažovat nad umístěním dítěte do mateřské školy. (Dokoupilová, 2017)

Rozhodnutí o nástupu do mateřské školy není rozhodnutím dítěte, ale především rozhodnutím rodičů. Rodič může cítit již ve druhém roce života dítěte potřebu dítěte vyzkoušet si dětskou společnost, a tak se rozhodne mu tento kontakt zprostředkovat. To lze učinit návštěvami dětských hřišť nebo dětských center. Potřebu dítěte po socializaci je schopen snadno diagnostikovat. Vidí-li zájem, radost a aktivní zapojení dítěte, může rodič, po dovršení dostatečného věku, zvažovat následný nástup do mateřské školy. V opačném případě, kdy je dítě spíše rezervované, okolí pouze pozoruje, by měl rodič toto rozhodnutí zvážit. V tomto okamžiku by měla rodina započít povzbuzování v kontaktech s ostatními dětmi. (Koťátková, 2014)

V raném předškolním období, kdy dítě dovrší 3 let, je v České republice legislativně ukotvená volba rodičovské dovolené umožňující péči jednoho rodiče, především matky, která se o dítě stará do tří let a dostává od státu finanční podporu. (Koťátková, 2014)

3 Alternativní školství

Pojem alternativní školství je dnes už poměrně známý. V dnešní době máme u nás v České republice čím dál více ať už zcela alternativních, tak i běžných mateřských škol s alternativními prvky. Za ekvivalent alternativy je často užíván pojem netradiční.

(Průcha, 1996)

Odlíšnost těchto směrů může spočívat zejména ve způsobech organizace a formy výuky, metod vyučování a celkové filozofii školy. Změny mohou rovněž nastat v kurikulárních dokumentech, hodnocení žáků, ve vztazích a spolupráci mezi školou a rodiči.

(Průcha, 2001)

3.1 Vývoj alternativního školství v ČR

V České republice se proudy alternativního školství objevily až v 90. letech 20. století, a to po pádu komunistického režimu. Alternativní směry, které existovaly už o hodně dříve, než se dostaly k nám, se zásadně liší od dosud uplatňovaného pedagogického přístupu.

(Průcha, 1996)

Všechna alternativní pedagogická hnutí, která se rozvíjejí v České republice, mají kořeny v reformním pedagogickém hnutí první poloviny 20. Století. Jejich úspěšnost spočívá ve společných principech. Tyto principy zahrnují pochopení osobnosti dítěte jako východiska pro výchovu a vzdělávání, změny v organizaci vzdělávacích procesů, otevřenost a vstřícnost vůči podporujícím vnějším subjektům, podporu samostatné činnosti dětí a aktivního přístupu k procesům poznávání, používání projektových a problémových metod a forem práce a efektivní formy hodnocení včetně zpětných vazeb a portfolií k vlastním výzkumům a grafickým proměnám ve výuce.

(Rýdl, 2001; in Šmelová, Prášilová, 2018)

K zásadní změně došlo v klíčovém přerodu výuky ve srovnání s tím, co se vyučovalo před sto, padesáti nebo i dvaceti lety. V dnešních školách se často nenajdou témata, která se v minulosti vyučovala. Další významnou změnou je rozmanitost výukových předmětů, kde například náboženské vzdělání již není povinné. Větší důraz se klade na nové technické obory. (Průcha, 2001)

3.2 Typy alternativních škol

Bez ohledu na to, kdo je zřizovatelem školy, mohou být alternativní školy státní nebo nestátní. Tyto školy se liší od běžných a standartních škol v tom, že vyučují na základě již stanoveného vzdělávacího programu, kdežto alternativní školy samy určují svůj vlastní vzdělávací program.

Typologii alternativních škol rozdělujeme do tří základních skupin:

- klasické reformní školy
- církevní školy
- moderní alternativní školy

3.2.1 Klasické reformní školy

Waldorfská škola

Mezi klasické reformní školy můžeme zařadit jednu z nejznámějších alternativních škol. Dle Grecmanové (1996) byla první waldorfská škola založena v roce 1919 v německém Stuttgartu, a to na základě myšlenek filozofa a zakladatele antroposofické společnosti Rudolfa Steinera. Školu navštěvovalo 252 studentů, jejichž rodiče pracovali převážně v továrně na výrobu cigaret Satorie, která se nacházela ve Waldorfu, odkud pochází název školy. V roce 1921 se počet studentů zvýšil na 540 a škola se rozrostla na 15 tříd.

Jednou z prvních waldorfských škol u nás byla v Příbrami založená v roce 1990 díky vytvořené organizační platformě, o rok později byla založena i v Praze. V současné době mají waldorfské mateřské školy vlastní školní vzdělávací program, který vychází v souladu s RVP PV. (Šmelová, Prášilová 2018)

Montessori škola

Další velice známou klasickou reformní školou je Montessori škola, která je pojmenovaná po zakladatelce Marii Montessori, italské lékařce a pedagožce bojující za práva žen a dětí. Založila tzv: „Casa de bambini”, neboli Dům dětí v Římě, kde vytvářela zcela nové edukační prostředí pro přirozený vývoj dětí. Kládla důraz na pedocentrismus a důvěru ve spontánní seberozvoj dítěte. Dnes už mají všechny Montessori mateřské školy vlastní školní vzdělávací program. (Svobodová, Jůva, 1996)

„*Pomoz mi, abych to dokázal sám.*“, řekla Marie Montessori dítěti, které se na ni obrátilo s prosbou. Tento výrok se stal základem pro celou její pedagogiku. Místo toho, aby dospělí formovali dítě a odstraňovali překážky na jeho cestě, se snaží pomoci dítěti získat nové vědomosti a dovednosti čerpající z jeho vlastních sil a tempa. (Zelinková, 1997)

Daltonská škola

Nese název podle města experimentální školy Dalton ve státě Massachusetts v USA. Tuto školu založila americká učitelka Helena Parkurstová, která se nechala inspirovat a následně spolupracovala s již zmíněnou Marii Montessori. Daltonskou experimentální školu založila v roce 1919. V současné době má každý žák vytvořený vlastní program práce na jeden měsíc, v němž jsou stanoveny cíle, jichž má žák na základě vlastní zodpovědnosti v učení

dosáhnout. Tento typ škol je charakterizován jako svobodná škola s uvolněnou třídní strukturou. V České republice máme několik škol, které pracují s prvky daltonského typu.

(Průcha, 2001)

Daltonský plán je způsob organizace, který umožňuje žákům volnost a samostatnost při práci. Cílem tohoto systému je podpořit uvědomělou a aktivní výchovu k zodpovědnosti a samostatnosti. Žáci pracují individuálně na určených úkolech a učebních materiálech, které jsou dále specifikovány pomocí pokynů a instrukcí. Tato samostatná práce může předcházet či následovat po skupinovém vyučování v klasických vyučovacích hodinách, rovněž podporuje spolupráci a vzájemnou pomoc mezi žáky.

(Röhner, Wenke 2003)

Jenská škola

Zakladatelem je německý pedagog Peter Peterson, který vedl pokusnou školu při univerzitě v Jeně. Tento koncept lze považovat za sloučení různých vývojových linií reformní pedagogiky. (Průcha, 2001)

Hlavním záměrem Jenského plánu je představit žákům realistický obraz běžného života. Podle Petersona se člověk vyjadřuje a komunikuje s ostatními lidmi pomocí čtyř forem, jako jsou rozhovory, hry, práce a slavnosti. Rozhovor může probíhat ve formě kruhu nebo dialogu mezi učitelem a žáky během výuky. Práce je prováděna převážně ve skupinách nebo samostatně v rámci pracovních bloků, kde žáci pracují na dohodnutém individuálním týdenním plánu, který navazuje na plán měsíční a roční. Hra je zahrnuta v Jensově plánu ve formě didaktických, volných nebo divadelních her, které jsou považovány za důležitý nástroj pro přípravu na budoucí povolání. Slavnosti se zaměřují zejména na esteticko-výchovnou oblast. Žáci se zde realizují při různých příležitostech jako je například přijímání nových žáků do kmenové skupiny nebo státní a církevní svátky atd.

(Rýdl, Petersen, 2001. str.77-80)

Freinetovská škola

Jako další už poměrně méně známý alternativní směr můžeme považovat Freinetovskou školu. Česká republika však takovou školu v plném konceptu nemá.

Freinetovská škola pochází z Francie a jejím zakladatelem je Célestin Freinet. Rozvíjely se především ve 20. letech 20. století, přičemž byly známé pod názvem tzv. „pracovní školy“. Název je odvozen od Freinetova přístupu k praktičnosti. Děti se zde totiž učily nejen v oblasti přírodních věd a technik, ale také například domácími pracemi, umělecké tvorbě nebo jazykové komunikaci. (Průcha, 1996)

3.2.2 Církevní školy

V západní části Německa existují především katolické a evangelické školy, ačkoli jich není mnoho a vzdělání na církevních školách je pro německé studenty poměrně málo běžné. Naopak v Nizozemsku je nejvyšší podíl církevních škol v celé Evropě. Počet základních a středních škol provozovaných církvemi dokonce převyšuje počet státních škol, přičemž se jedná hlavně o katolické a evangelické školy. V Belgii jsou většinou všechny školy církevní, zejména katolické. Více než polovina (asi šedesát procent) všech studentů navštěvuje mateřské, základní a střední církevní školy. Hlavním důvodem, proč rodiče umísťují své děti do církevních škol, není víra, ale vyšší úroveň vzdělání oproti jiným typům škol. Stejně tak v USA rodiče často dávají přednost církevním školám. Zde jsou však studenti zastoupeni zejména v katolických, protestantských a židovských školách.

(Průcha, 2001)

U nás v České republice začaly církevní školy existovat již před rokem 1948, následně byly zrušeny. V roce 1989 se opět otevřely. Církevní školy počátkem 90. let byly organizované katolickou církví a někdy i evangelickými církvemi. Později dokonce vznikla i židovská škola v Praze. (Svobodová, Jůva, 1996)

3.2.3 Moderní alternativní školy

Moderní alternativní školy jsou všechny současné druhy alternativních škol, které nejsou svázané s koncepcí reformní pedagogiky a které nejsou zřizovány církví. V dnešní době vzniká čím dál víc nových škol s novými směry. (Průcha, 2001)

Rozdělení alternativních škol dle Průchy (2001, str. 49)

České alternativy:

- *projekt Začít spolu*
- *projekt Zdravá škola*
- *otevřená škola*
- *projektové vyučování*
- *komunitní škola*

Zahraniční:

- *školy s volnou architekturou*
- *cestující školy*
- *školy bez ročníků*
- *nezávislé školy*
- *a další...*

Začít spolu

Program, který se také nazývá jako Step by step se v České republice začal rozšiřovat díky americkým lektorům v roce 1994. Jedná se o program vzdělávání komunitního charakteru, který se zaměřuje na spolupráci učitelů s rodiči. Program zaznamenal velký úspěch, což dokládá účast stovek škol v České republice na vzdělávacích kurzech a programech alternativního směru Začít spolu. Organizace „Step by step, o.s.” vydává odborné a metodické materiály a publikace. Tento systém využívá určité prvky pedagogiky Montessori, avšak prvky sociální a pedagogické komunikace školy a rodiny jsou taktéž výrazně podpořeny. (Šmelová, Prášilová, 2018)

4 Lesní mateřská škola

Lesní mateřská škola (dále jen lesní MŠ) je zapsána v Rejstříku škol a školských zařízení. Dostává finanční příspěvky od státu a děti v ní mohou plnit povinný rok předškolní docházky. Je pod kontrolou České školní inspekce a Krajské hygienické stanice.

(Asociace lesních MŠ, 2023)

4.1 Charakteristika lesních mateřských škol

Základním znakem lesní mateřské školy je, že většina programů probíhá venku za každého počasí v prostředí přírody. Výhodou lesní mateřské školy jsou zejména nižší zřizovací a provozní náklady, ale také větší atraktivita pro pedagogy mužského pohlaví, kteří v současném školství poměrně chybí. (Vošáhlíková, 2010)

4.2 Vznik a rozvoj lesních mateřských škol v zahraničí

V Dánsku byla založena první lesní mateřská škola, kterou založila Ella Flatau, matka čtyř dětí, kteří s ní trávili čas v lese. Brzy se k nim připojili sousedé a jejich děti, což vedlo k vytváření pravidelných dopoledních aktivit pro děti. Nedostatek míst v kamenných mateřských školách přispěl k rozvoji této myšlenky a v roce 1954 byla vytvořena občanská iniciativa sdružující příznivce lesní mateřské školy vedoucí k založení historicky první lesní MŠ. V současné době je to především v Dánsku velmi populární způsob předškolní výchovy, který se rozšířil do Švédska pod názvem "Venku za každého počasí" s více než stovkou mateřských škol. (Asociace lesních MŠ, 2023)

V Anglii se v roce 1993 skupina mateřských sester z Bridgewater College v Somersetu rozhodla navštívit Dánsko a prozkoumat tamější systém předškolního vzdělávání. Dánská kultura venkovního života (friluftsliv) je považována spíše za způsob života a důkladně se odráží i v předškolní výchově. Mateřské sestry z Bridgewateru se ze školení vrátily plně nadšené z pedagogiky zaměřené na venkovní aktivity a hru, kterou v Dánsku používají pedagogové. Následně pak založily svou vlastní "Lesní školku" pro děti v mateřské školce na koleji, kde děti sledovaly, podporovaly jejich kreativitu a pomáhaly jim rozvíjet dovednosti a nápady. Tento zážitek měl velký vliv na jejich práci jako mateřských sester.

(The Forest School Association, přeloženo autorkou)

V roce 1993 vznikla v Německu první lesní MŠ s názvem "Waldkindergarten" ve Flensburgu, následně uznána jako plnohodnotné denní zařízení pro předškolní péči. Tento typ škol je v současné době populární alternativou ke klasickým mateřským školám, přičemž jich zde existuje více než 1000. Lesní MŠ jsou také populární ve Švýcarsku, Kanadě a dnes už i v Japonsku. Některé z nich nabízejí kombinovanou formu lesní mateřské školy a tradiční mateřské školy. Soukromá iniciativa lesní mateřské školy existuje v německém městě

Wiesbaden od roku 1968. Tyto instituce jsou již zařazeny do systému předškolního vzdělávání a mají oporu v legislativě, což znamená, že jsou finančně podporovány ze strany státu. (Asociace lesních MŠ, 2023)

4.3 Lesní mateřská škola v České republice

Inspirace pro založení lesních mateřských škol u nás byla čerpána primárně z Německa, Dánska a skandinávských ostrovů. V roce 2010 začaly v České republice vznikat lesní třídy a následně i celé lesní mateřské školy zaměřující se na rozvoj dětí v souvislosti s aktivitami v přírodě za každého počasí. Děti se učí prostřednictvím kontaktu s přírodou sloužící jako primární zdroj her a zážitků. Programy respektují spontánní hry a přímé zkušenosti. Děti se učí šetrně zacházet s přírodou a rozvíjet své motorické a smyslové dovednosti. Díky tomu jsou odolnější vůči nemocem a zraněním a jsou citlivější k okolnímu světu. Lesní mateřské školy také podporují vnitřní řád a disciplínu u dětí. Pro ně i personál jsou zajištěny potřeby odpočinku, jídla a hygieny v zázemí lesních tříd a škol. (Rýdl, 2001; in Šmelová, Prášilová, 2018)

Paní Emilie Strejčková, zakladatelka a bývalá ředitelka pražského ekologického centra Toulcův dvůr, sehrála významnou roli v rozvoji a šíření myšlenky lesních mateřských škol v České republice. V roce 2004 založila ekologicky zaměřenou dvoutřídní mateřskou školu "Semínko" při Toulcově dvoře a v roce 2010 byla zřízena třetí třída mateřské školy, která fungovala na principech lesních mateřských škol. V téže době vznikla Asociace lesních mateřských škol sdružující dnes okolo 160 lesních školek. (Kapuciánová, 2010)

4.4 Typy lesních mateřských škol:

Dle Vošáhálikové (2010) lze z hlediska organizace lesní mateřskou školu rozdělit do dvou základních typů:

- a) samostatná lesní mateřská škola
- b) integrovaná lesní mateřská škola

Samostatná lesní mateřská škola je nezávislá na budově běžné mateřské školy. Jejím místem a zázemím může být srub či jurta, kde lze případně vařit i spát. Některé lesní mateřské školy

nevlastní žádnou budovu, ani prostor. Tyto školy se schází v centru města na zastávce hromadné dopravy a odtud se vydávají do lesa. V případě velmi nepříznivých podmínek si mohou dohodnout náhradní prostor s jinou institucí, jako je například škola nebo knihovna. V Německu je tento typ lesních mateřských škol velmi populární. V současné době funguje v České republice na tomto principu několik lesních mateřských škol nebo dětských skupin inspirovaných právě tímto alternativním směrem.

Integrovaná lesní MŠ je běžně využívaným typem předškolního zařízení, zejména v Dánsku. Tento typ zařízení kombinuje prvky lesní mateřské školy s běžným vzdělávacím programem mateřské školy. Existují dva způsoby, jak lze spojit lesní mateřskou školu s běžnou mateřskou školou:

- běžné mateřské školy s lesní třídou
- samostatná lesní MŠ se zázemím v běžné MŠ

V případě běžné mateřské školy s lesní třídou se děti každý den vydávají do lesa. Někdy mají na výběr, zda stráví dopoledne v lese, nebo v prostorách MŠ. Lesní třída se vrací do mateřské školy na oběd a odpočinek nebo na odpolední program, je tedy zajištěna celodenní péče, která u samostatných lesních mateřských škol není tak častá.

Pokud se běžná mateřská škola propojí se samostatnou lesní MŠ, provoz bude vypadat podobně, avšak s existencí dvou zřizovatelů. Ti se písemně dohodnou na sdílení prostoru běžné mateřské školy pro oběd a odpočinek.

4.5 Legislativní ukotvení lesních mateřských škol

Definicí podle školského zákona (561/2004 Sb., §33, v aktuálním znění) se rozumí: *„Za lesní mateřskou školu se považuje mateřská škola, ve které vzdělávání probíhá především ve venkovních prostorách mimo zázemí lesní mateřské školy, které slouží pouze k příležitostnému pobytu. Zázemí lesní mateřské školy nesmí být stavbou.“*

Lesní mateřská škola je zařízení pro předškolní vzdělávání, které je v souladu se zákonem a vyhláškami. Děti jsou vzdělávány v přírodním prostředí na základě Školního vzdělávacího programu splňující Rámcový vzdělávací program. Plnění programu je kontrolováno Českou

školní inspekci a mateřská škola musí být zapsána v Rejstříku škol a školských zařízení. Může být využita pro povinnou předškolní docházku a je financována státem i rodiči. Kvalitní lesní mateřské školy plní stanovené standardy a mají odpovídající certifikát. Asociace lesních mateřských škol je střešní organizací pro lesní mateřské školy a lesní kluby. (Asociace lesních MŠ, 2023)

II. EMPIRICKÁ ČÁST

5 Charakteristika výzkumného šetření

Empirická část bakalářské práce je zaměřena na pohled a názor rodičů dětí předškolního věku na lesní mateřské školy. V této práci budeme pomocí výzkumného šetření, které vychází z kvalitativně orientovaného výzkumu a pomocí rozhovoru, zjišťovat důvod výběru tohoto alternativní předškolního vzdělávání, pohled rodičů na přípravu svého dítěte na vstup do základní školy a také jejich vzdělávací vizi budoucnosti pro své dítě.

Hlavním cílem výzkumného šetření je zjistit pohled rodičů, jejichž děti LMŠ navštěvují, právě na toto alternativní předškolní vzdělávání.

Z hlavního cíle jsou následně určeny dílčí cíle:

- 1) Zjistit důvod rodičů pro volbu LMŠ pro své dítě.
- 2) Zjistit pohled rodičů na systematickou přípravu pro vstup do základní školy v podmínkách LMŠ.
- 3) Zjistit, jak rodiče vnímají budoucí vzdělávání svého dítěte po ukončení předškolního vzdělávání v kontextu alternativního směru.

Stanovené výzkumné otázky jsou následující:

VO1 – Proč si rodiče zvolili lesní mateřskou školu pro své dítě?

VO2 – Jaký je pohled rodičů na systematickou přípravu pro vstup do základní školy?

VO3 – Jaký je pohled rodičů na budoucí vzdělávání svého dítěte, kde bude dítě nasměřováno?

6 Metodologie

V této bakalářské práci byl zvolen kvalitativní přístup, což je popisná metoda výzkumu, která se snaží podrobně popsat zkoumané téma. Obvykle se provádí v přirozeném sociálním prostředí a zaměřuje se na zkoumání toho, jak jednotlivci nebo skupiny vnímají dané téma (Hendl, 2005).

Kvalitativní přístup vyžaduje hlubokou znalost zkoumané oblasti, schopnost předvídat a přizpůsobit se, ale také uvědomění si rizik spojených s touto metodou, a rovněž vyšší časovou náročnost na sběr dat a jejich analýzu. (Skutil, 2011)

6.1 Sběr dat

V této práci byla zvolena metoda sběru dat pomocí polostruktovaného rozhovoru, který je pravděpodobně nejrozšířenější a je kompromisem mezi strukturovaným a nestrukturovaným rozhovorem. (Skutil, 2011)

Získávání dat bylo prováděno v klidné a přátelské atmosféře, jež umožnila účastníkům vyjádřit své názory a zkušenosti bez narušení. Předem připravené otázky byly použity jako struktura rozhovorů, kterou tazatel následoval. Tazatel však průběžně reagoval na podněty přicházející ze strany respondentů, což umožnilo detailnější zkoumání jejich názorů a zkušeností. Předem připravené otázky a ukázka z přepisu rozhovoru jsou k dispozici v příloze.

6.2 Výzkumný soubor

Lesní mateřská škola „Vrabčí Hnízdo“, sídlící v obci Ludgeřovice, je jedna z mála LMŠ, která je v evidenci rejstříku MŠMT v okolí Ostravy. Na základě tohoto faktu byla oslovena a zvolena. V této LMŠ byla provedena praxe, která dostatečně uvedla výzkumníka do celkového konceptu a provozu LMŠ.

Následně zde byli záměrně vybráni rodiče, kteří splňovali následující kritéria:

- rodič dítěte, které je předškolního věku
- rodič dítěte, které dochází nebo docházelo do konkrétní lesní mateřské školy
- rodič, který má dvě a více dětí

Výzkumný soubor tedy tvořili 4 účastníci splňující stanovená kritéria. Následně byl proveden rozhovor. Mezi účastníky byl jeden muž. Všichni účastníci mají dosažené vysokoškolské vzdělání. Jeden z respondentů je zároveň průvodce v lesní mateřské škole. K zachování anonymity účastníků zde nejsou uvedeny jejich jména či jiné osobní údaje a pro lepší přehled jsou tyto informace vloženy do následujících tabulek.

Účastník	1
Pohlaví:	žena
Věk:	37
Vzdělání:	vysokoškolské
Zaměstnání:	klinická farmaceutka
Věk dítěte, které dochází do LMŠ:	dcera 5 let
Věk sourozence/sourozenců:	syn 8 let
Životní styl	Positivní vztah k přírodě, zdravější strava.

Tabulka 1 – účastník 1

Účastník	2
Pohlaví:	muž
Věk:	38
Vzdělání:	vysokoškolské
Zaměstnání:	projektový manažer
Věk dítěte, které dochází do LMŠ:	dcera 5 let
Věk sourozence/sourozenců:	synové 7 a 9 let
Životní styl	Kladný vztah ke sportu a přírodě.

Tabulka 2 – účastník 2

Účastník	3
Pohlaví:	žena
Věk:	33
Vzdělání:	vysokoškolské
Zaměstnání:	zdravotní laborantka
Věk dítěte, které dochází do LMŠ:	dcera 5 let
Věk sourozence/sourozenců:	syn 2 roky
Životní styl	Zdravá strava, vhodné a kvalitní oblečení.

Tabulka 3 – účastník 3

Účastník	4
Pohlaví:	žena
Věk:	38
Vzdělání:	vysokoškolské
Zaměstnání:	průvodce v LMŠ
Věk dítěte, které dochází do LMŠ:	syn 5 let
Věk sourozence/sourozenců:	syn 7 let
Životní styl	5 let vegetariánka, vystudovaná ekologie.

Tabulka 4 – účastník 4

Rozhovory provedené u dvou účastníků doma byly uskutečněny na základě domluvy s účastníky předem. Tazatel navštívil domovy účastníků, kde proběhl rozhovor v jejich přirozeném prostředí. Účastníci se tak cítili pohodlně a otevřeně. Další dva rozhovory byly provedeny v lesní mateřské škole "Vrabčí Hnízdo" v Ludgeřovicích. Rozhovory byly prováděny v klidném prostoru mateřské školy, který byl zvolen tak, aby minimalizoval případné rušení.

6.3 Metody zpracování a analýzy dat

Se souhlasem účastníků byla data zaznamenávána za pomoci diktafonu v mobilním telefonu. Audiozáznam byl pořízen v reálném čase a bez přerušení. Audiozáznam byl přepsán do tiskové podoby s pomocí textového editoru MS Word.

Při kvalitativním výzkumu je často užívána metoda otevřeného kódování a následná kategorizace dat (Miovský, 2006).

Pro potřebu analýzy získaných dat bylo využito otevřené kódování přepisů rozhovorů s cílem zodpovězení výzkumných otázek. Odpovědi účastníků jsou pro přehlednost psány kurzívou.

7 Výsledky kódování

Vytvořené kódy jsou rozděleny do 5 kategorií: **motiv výběru, školní připravenost, zhodnocení a kooperace rodičů, budoucnost dítěte ve vzdělávání**. Některé tyto kategorie mají také podkategorie. Veškeré kategorie a podkategorie jsou popsány a rovněž obsahují odpovědi účastníků.

Pro lepší přehlednost byly kategorie a podkategorie seskupeny do následující tabulky:

HLAVNÍ KATEGORIE	PODKATEGORIE
Motiv výběru	Pobyt v přírodě
	Přístup
Školní připravenost	Příprava v lesní mateřské škole
	Příprava z pohledu průvodce
	Školák z lesní mateřské školy
Zhodnocení rodičů	Práce průvodce
	Celková spokojenost
Kooperace rodičů	Kooperace s lesní mateřskou školou
	Angažovanost rodičů
Budoucnost dítěte ve vzdělávání	

Tabulka 5 – přehled kategorií a podkategorií

7.1 Motiv výběru

7.1.1 Pobyt v přírodě

Všichni účastníci uvedli, že jejich hlavním důvodem volby lesní mateřské školy byl pobyt dítěte v přírodě. Považují za velkou výhodu to, že jejich dítě bude většinu dne venku. Všichni účastníci se shodují v blízkém vztahu k přírodě a v tom, jak je pro ně důležité vést k tomu i své děti.

Ú1 „Bylo mi strašně sympatické, že budou venku. Nebudou zavřeni mezi čtyřmi stěnami a budou běhat v přírodě.“

Ú2 „Ten pobyt venku, že si myslím, že to dětem svědčí, když jsou venku za různého počasí, že jsou hodně v přírodě. Já sám mám kladný vztah k přírodě, takže bych chtěl, ať moje děti ví, jak voní les, takže to mi přijde docela atraktivní.“

Ú3 „*Moje dcera miluje přírodu. My jsme pořád venku a byli jsme i před školkou pořád venku, pokud zrovna nebyli nemocní. I když je nemocná, tak chce být venku no. Takže jsme to zkusili a myslím, že jí to úplně sedí.*”

Ú4 „*Ta filozofie, že děti jsou součástí té přírody, to že jsou ty děti venku bylo to zásadní pro naše rozhodnutí.*”

7.1.2 Přístup

Dva účastníci kladli důraz na individuální přístup, který jim také pomohl při volbě předškolního zařízení. Jeden účastník uvedl obavy dát dítě do běžné mateřské školy z toho důvodu, že je velice temperamentní, a tak se rozhodli pro alternativní přístup.

Ú1 „*Líbilo se mi taky, že tam mají více průvodců na jedno dítě, takže se jim více věnují.*”

Ú2 „*Předpoklad individuálnější péče, protože ta škola je jednak soukromá a jednak v ní pracují lidi, které to musí nějakým způsobem zajímat.*”

Ú3 „*Rozhodla jsem se i z toho důvodu, protože naše holčička řekněme, že není úplně takové to typické „školkové dítě”, že vám řekne všechny básničky, posedí na místě a tak. Ona je fakt temperament, svá a já jsem si říkala, jestli by se v té státní školce netrápila. Tak jsem si říkala, jestli nezkusíme tady tuhle trošku alternativní školku.*”

7.2 Školní připravenost

Rodiče mají často obavy z připravenosti svých dětí, které tráví hodně času v přírodě, ze vstupu na základní školu. Přejít z mateřské školy do té základní je totiž pro ně obrovskou změnou. Je oprávněné se ptát, zda rozdíl nejen ve způsobu práce, ale i v prostředí, nemají negativní dopad na další rozvoj dítěte, zejména v první třídě ZŠ.

(Vošahlíková, 2012)

7.2.1 Příprava v lesní mateřské škole

Všichni účastníci uvedli, že s přípravou na základní školu nemají obavy. Naopak vidí veliké pokroky u svých dětí, ať už zvýšenou fyzickou zdatnost, tak i samostatnost.

Ú1: „Myslím, že se děti naučí tím pobytem venku a vnímání té přírody opravdu hodně. Takže vše vnímám jen pozitivně.“

Ú2: „Je tam asi poměrně individuální ta péče, takže jsou za poměrně kratší čas schopni dost předat.“

Ú3: „Průvodci se jim tady hodně věnují a věřím, že děti jsou podle mě připraveny na vstup do základní školy velice dobře. Moje dcera bude mít 6 roků na konci září, takže bude mít odklad. Tím pádem má moje dcera ještě další rok na to, aby se všechno doučila, takže si myslím, a doufám, že to bude v pohodě.“

7.2.2 Příprava z pohledu průvodce

Účastník, který je průvodce v lesní mateřské škole uvedl, jak připravuje děti na vstup do základní školy. Sdělil, že vše potřebné k rozvíjení dítěte zapojují do aktivit v lese, avšak nejvíce se děti samy rozvíjí v rámci svobodné hry v lese.

Ú4: „Tak systematická příprava probíhá kontinuálně, ty děti se na ten vstup do základní školy připravují už od narození. A není to jenom na našich bedrech, tak mi to přijde dostačující. Já vidím ty benefity svobodné hry v lese, jak na komunikaci s dětmi, tak na rozvoj jemný i hrubý motoriky. Dělají si zrovna to, co potřebují dosytit, tak jsou schopni se tam dopracovat. Co se týče rozvoje zrakového, sluchového vnímání, myšlení, matematické představy, to všechno bereme do lesa a děláme aktivity, pomocí kterých si děti toto vše procvičují. A pak každý čtvrtek se věnujeme jenom předškolákům, kde vyplňujeme i pracovní listy.“

7.2.3 Školák z lesní mateřské školy

Tři účastníci mají už jedno dítě, které absolvovalo docházku v lesní mateřské škole, na běžné základní škole. Všichni uvedli a porovnali přechod z mateřské školy na základní školu. Účastníci se shodují v tom, že jejich dítě nemělo žádný problém během přechodu na základní školu a zvykli si velmi rychle.

Ú1: „Syn je v běžné základní škole a zápis a všechno dopadlo dobře. Syn nemá s ničím problémy.”

Ú2: „Na zápise nebyl problém se starším synem, ten mladší syn zápis ani neměl z důvodu covidu. Takový ty základní věci, jako jak se drží tužka, tak to je tam naučili.”

Ú4: „Můj syn dochází na běžnou státní základní školu a myslím si, že problémy v rámci připravenosti do základní školy neměl. Jediné, co měl, tak špatně držel tužku, nedržel ji celkově špatně, ale držel palec v opozici všech 4 prstů a maloval takhle. Během 14 dnů ve škole to měl naskočený, protože měl rozvinitou dostatečně tu hrubou motoriku.”

7.3 Zhodnocení rodičů

7.3.1 Práce průvodce

Všichni účastníci hodnotí práci průvodců velice kladně a shodují se, že přístup je velice individuální. Průvodci jsou empatičtí a vykonávají svou práci dobře. Jeden účastník dokonce uvedl, že práce průvodce není pro každého, protože sami zažívají nepohodlí, když je špatné počasí. Z toho důvodu je zřejmé, že se s touto prací ztotožňují a také je to velice baví. Účastníci také důrazně zmínili, že práce průvodců není jednoduchá, a proto si toho moc váží.

Ú1 „Velmi pozitivně. Strašně se jim věnují, je mi to v podsadě úplně jedno, jestli mají dodělanou školu nebo nemají, nebo jsou jako chůvy, ale důležitý je ten přístup k těm dětem a ten mají perfektní. Takže si není na co stěžovat.”

Ú2 „Myslím, že to dělají moc dobře. Líbí se mi to, že se ztotožňují s tou svojí prací. Tím, že ti průvodci zažívají osobně to nepohodlí, že musí celý den být venku a ten školní rok je vlastně

převážně doba, kdy je špatné počasí že, protože v létě jsou prázdniny. Tak jakoby tam nemůže někdo, koho to svým způsobem nebaví. Není tam cítit nějaký nezájem nebo naštvanost a věnují tomu maximum.”

Ú3 *„Průvodci jsou empatičtí a jsou strašně hodní. Zkouší tu jemnou a hrubou motoriku úplně jiným stylem. Takže kdybych jim mohla jakkoliv poděkovat, tak jim snesu modré z nebe.”*

Ú4 *„Vlastně i předtím, než jsem tady nastoupila a byla jsem v roli rodiče, tak jsem byla spokojená s tím přístupem a myslím si, že průvodci dělají vše pro to, aby děti byly spokojené. Mému synovi to tady velice vyhovovalo a já jsem si už tehdy říkala, že by bylo moc fajn tady začít pracovat.”*

7.3.2 Celková spokojenost

Všichni účastníci se shodují, že celkově u nich převládá pozitivní dojem. Někteří účastníci mají již několikátou zkušenost v rámci konkrétní LMŠ. Všichni účastníci nemají žádné výhrady nebo žádné neztotožnění se s LMŠ a jsou se vším naprosto spokojeni.

Ú1 *„Celkový dojem vnímám velice pozitivně, jinak bych to neplatila.”*

Ú2 *„Celkový dojem je určitě pozitivní, dali jsme tam všechny tři děti, takže jsem moc spokojený.”*

Ú3: *„Určitě pozitivně, já si opravdu nemám na co stěžovat.”*

7.4 Kooperace rodičů

7.4.1 Kooperace s lesní mateřskou školou

Účastníci vnímají spolupráci velice kladně. Tři účastníci jsou spokojeni s komunikací ze strany LMŠ a vždy jim podle potřeby vyjdou vstříc. Jeden z účastníků zmínil, že tam celkově panuje příjemná atmosféra a milý kolektiv.

Ú1 *„Velmi pozitivně, je tam moc příjemný kolektiv i mezi průvodci, takže fakt je všechno super.“*

Ú2 *„Jsem velice spokojený. Zvlášt' s tou naší, nemůžu porovnat jiné školky, ale ta naše je opravdu skvělá a nemám žádné výhrady. Vždycky je to o domluvě a u nás se dá domluvit vždycky.“*

Ú3 *„Spolupráce je úplně bez chyby. My se snažíme jim vyjít vstříc, a naopak oni nám se snaží vyjít vstříc. Tady je taková komunita, taková rodinná bych řekla, a máme to tak nastavené. Takže se domluvíme na všem.“*

Ú4 *„Spolupráce je tady opravdu skvělá vždycky se snažíme vyjít vstříc rodičům a rodiče také naopak nám, vždycky se jde nějak domluvit.“*

7.4.2 Angažovanost rodičů

Lesní mateřské školy obecně fungují hlavně díky zapojení rodičů do chodu. Tento fakt účastníci tvrzení potvrdili. Jeden z nich uvedl, že se opravdu zapojují do každodenního chodu, a to díky tomu, že vozí nádoby umývat domů. Další dva účastníci dochází na tzv. brigády, kde pomáhají s prací na zahradě nebo tam, kde je zrovna potřeba. Jeden z účastníků také vedl besedu.

Ú1: *„Snažím se chodit na všechny akce, na brigády. Vždycky něco upeču a přinesu. Vedla jsem tam i nějakou besedu ohledně zdraví dětí. Teď už nemám tolik toho času, když už pracuji, ale tak nějak snažím se, co nejvíce se zapojit.“*

Ú2: *„Když je tam nějaká brigáda pro rodiče, tak to třeba jdu pomoci, protože tam tolik těch tatínků nepřijde a mě práce na zahradě, zvlášt' taková jednoduchá manuální, prostě baví. Takže vozím hlinu nebo štípu dřevo, ale do toho komunitního života, to se nezapojuji.“*

Ú3: *„Účastníme se téměř všech brigád. Do hnízdění se tady zapojujeme s ostatními maminkami. My s manželem tady ještě myjeme nádoby, takže 3x v týdnu bereme nádoby domů do myčky a ráno ho zase tady přivezeme. Já se snažím pomoci s čím jde, bude se tady dělat“*

zahrada, takže jsem zajistila ze zahrady pár odřezků malin. Umyvadlo tady taky vyrobil manžel, takže se snažíme pomoci, jak jen to jde. Víme, že vést to tady není jednoduché, tak se snažíme aspoň takto pomoci.”

Ú4: *„Jako rodič jsem se snažila zapojovat at' už na třídní schůzky, tak i na některé brigády, ale nebylo to až tak intenzivní, protože jsem měla mladšího syna, o kterého jsem se musela starat, takže práce bylo až nad hlavu.”*

7.5 Budoucnost dítěte ve vzdělávání

Dva účastníci uvedli, že přemýšleli o alternativní základní škole, avšak nakonec se rozhodli pro běžnou základní školu. Jeden účastník byl zcela nakloněn běžné základní škole a o alternativní základní škole neuvažoval. Dva z účastníků také nezvolili alternativní základní školu z důvodu vzdálenosti. Jeden účastník zvolil běžnou základní školu z důvodu obavy z nasměrování dítěte do konkrétního směru, který by do budoucna nemusel být pro dítě vhodný. Poslední z účastníků má dítě předškolního věku s odkladem školní docházky a uvedl, že přemýšlí, že své dítě do alternativní školy umístí.

Ú1: *„Přemýšlela jsem nad alternativní školou, ale všechno bylo daleko a myslím si, že je fajn, že děti poznají i ostatní děti ze svého okolí. Určitě to nějak funguje a nic bych neměnila.”*

Ú2: *„Přemýšleli, dělali jsem si asi větší rozbor než tehdy k té školce. Před tou školkou se nám ta myšlenka prostě líbila. Ta škola už tak jasná nebyla, dívali jsme se na školy s tím pobytem venku, takže nějaké waldorfskou a taky na takové ty výběrovější, kde je třeba výuka v té angličtině. Na druhou stranu jsme si říkali, že by ho to natáhlo do nějakého tunelu jo, že člověk to dítě už ho moc nasměruje. Když už bych do něho investoval takové peníze, tak by to bylo už moc takové určující a myslím si, že bychom ho moc nasměřovali a v budoucnu bychom zjistili, že by to tak ani nechtěl. Takže jsme si řekli, že ho dáme to té běžné a at' si vybere sám.”*

Ú3: *„Víte co, uvažovala jsem. Tady je nejbližší alternativní základní škola Montessori v Hlučíně. Takže stále přemýšlím, je tam možnost se přihlásit do přípravy, která děti připraví na základní školu. Nechtěla bych ji zbytečně trápit, nechci ji tlačit. Takže tu*

přípravku nejspíše zkusíme, ale jak říkám, uvidíme, jak to bude dceři vyhovovat, ale určitě to zkusíme.”

Ú4: *„Nepřemýšlela jsem nad alternativní základní školou a důvodem bylo to, že výběr školy není jenom na matce a tom, co si myslí, ale o tom, že je s tím v pohodě celá rodina a také záleží na dojíždění. Byla jsem se podívat do běžné základní školy na den otevřených dveří a škola se mi i synovi libila, takže jsme se takto rozhodli.”*

8 Vyhodnocení výzkumných otázek

8.1 Proč si rodiče zvolili lesní mateřskou školu pro své dítě?

Z výzkumného šetření vyplývá, že hlavním důvodem, proč si rodiče zvolili lesní mateřskou školu pro své dítě, je pobyt dítěte v přírodě. Účastníci uvedli, že mají blízký vztah k přírodě a chtějí, aby jejich děti měly možnost trávit většinu dne venku. Pobyt v přírodě je vnímán jako výhoda, která přináší dětem prospěch, a to i za různého počasí. Zároveň účastníci zmiňují, že chtějí vést své děti k tomu, aby měly pozitivní vztah k přírodě, alespoň z části z důvodu vlastního pozitivního vztahu k přírodě.

Dalším důvodem, proč si rodiče zvolili lesní mateřskou školu pro své dítě, byl individuální přístup, který je v této školní formě preferován. Účastníci uváděli, že měli obavy dát své dítě do běžné mateřské školy kvůli velkému počtu dětí nebo kvůli specifickým potřebám svého dítěte.

8.2 Jaký je pohled rodičů na systematickou přípravu pro vstup do základní školy?

Ze zhodnocení výsledků výzkumného šetření lze určit, že rodiče mají obecně pozitivní názor na systematickou přípravu svých dětí na vstup do základní školy. Účastníci uvádějí, že jejich děti získávají v lesní mateřské škole dovednosti a schopnosti, které jsou pro přechod na základní školu důležité, jako je zvýšená fyzická zdatnost, samostatnost a schopnost vnímat přírodu.

Rodiče oceňují individuální péči průvodců v lesní mateřské škole a věří, že jejich děti jsou dobře připraveny pro vstup do základní školy. Celkově lze tedy říci, že rodiče mají pozitivní názor na systematickou přípravu svých dětí pro vstup do základní školy v rámci lesní mateřské školy a vnímají její benefity pro rozvoj dětí ve fyzické, sociální a kognitivní oblasti.

Průvodce z lesní mateřské školy také uvádí, že děti mají možnost procvičovat si různé dovednosti, jako je komunikace, rozvoj motoriky, zrakové a sluchové vnímání, myšlení a matematické představy prostřednictvím aktivit ve volné přírodě a pracovních listů.

Rodiče, jejichž děti již přešly z lesní mateřské školy na běžnou základní školu, uvádějí, že jejich děti neměly žádné problémy během přechodu a byly dobře připraveny na požadavky základní školy. Shodují se v tom, že přechod z mateřské školy na základní školu byl hladký a jejich děti byly schopny se v novém prostředí rychle adaptovat.

Zajímavostí se může jevit, že dva účastníci se rozporují ve své odpovědi. Účastník 2 uvádí, že dítě bylo bez problému připraveno pro vstup na základní školu, včetně správného držení tužky. Načež účastník 4 uvádí, že dítě při vstupu na základní školu mělo problém se správným úchopem tužky, ale díky dobrým motorickým dovednostem se během 14 dní správné držení naučilo.

8.3 Jaký je pohled rodičů na budoucí vzdělávání svého dítěte, kde bude dítě nasměrováno?

Z výzkumného šetření vyplývá, že rodiče zastávali různé pohledy na budoucí vzdělávání svých dětí. Dva účastníci uvedli, že přemýšleli o alternativní základní škole, ale nakonec se rozhodli pro běžnou základní školu. Jeden z nich se rozhodl pro běžnou školu kvůli vzdálenosti alternativní školy. Další účastník uvedl, že ne zvolil alternativní základní školu z obavy z přílišného nasměrování svého dítěte do konkrétního směru, který by nemusel odpovídat jeho budoucím zájmům. Poslední z účastníků měl dítě předškolního věku s odkladem školní docházky a uvedl, že přemýšlí o umístění dítěte do alternativní školy.

Někteří rodiče měli pozitivní pohled na alternativní školy, ale brali v úvahu i vzdálenost, dojíždění nebo zkušenosti svých dětí. Například jeden účastník uvedl, že se zajímal o Montessori školu, ale zároveň chtěl nechat své dítě rozhodnout se samo. Jiný respondent uvedl, že přemýšlel o školách s výukou v angličtině, ale obával se, že by to mohlo až příliš nasměrovat jeho dítě.

Celkově lze říct, že se rodiče zabývali různými faktory při rozhodování o budoucím vzdělávání svých dětí, jako je vzdálenost školy, zkušenosti svých dětí a obava z přílišného nasměrování. Někteří zvažovali alternativní školy, ale nakonec se rozhodli pro běžnou základní školu, zatímco jiní byli otevření myšlence alternativního vzdělávání pro své děti.

DISKUZE

Pro kontext systematické přípravy dětí v lesních mateřských školách jsme dohledali doktorskou práci s názvem „*Přírodní a lesní mateřské školy v Německu – alternativa k běžným MŠ v předškolním vzdělávání.*” Tato práce se zabývá porovnáním školní zralosti a připravenosti u dětí, které navštěvují běžnou MŠ, a těch které navštěvují LMŠ. Výsledky ukázaly, že děti z lesních mateřských škol dosahovaly vyrovnaných nebo lepších výsledků, než děti z běžných mateřských škol. To znamená, že pobyt v přírodě neomezil ani nezhoršil přípravu dětí na přechod do základní školy. (Häfner, Peter 2002, in Vošahlíková 2012)

Tyto výsledky se shodují i s odpověďmi účastníků tohoto výzkumného šetření, kteří také pozorují, že jsou jejich děti fyzicky zdatnější a samostatnější. Také uváděli jako příklad starší sourozence těchto dětí, kteří již LMŠ absolvovali, nyní jsou na ZŠ a s přestupem na ZŠ neměli žádný problém. Jedno starší dítě účastníka mělo na ZŠ problém s úchopem tužky, díky dobře rozvinuté hrubé motorice, se tento problém samovolně vyřešil během 14 dní. Je pravděpodobné, že v LMŠ se dítě setkává méně s psacími potřebami než v běžné MŠ, nicméně nemusí to mít se správným úchopem psacího náčiní výlučně souvislost.

Samotní účastníci uváděli, že nekladou důraz na kvalifikovanost průvodců v LMŠ, i to může mít vliv na systematickou přípravu dítěte pro vstup do základní školy. Výsledky výzkumného šetření ukázaly, že účastníci nemají obavy z nepřípravenosti svých dětí pro vstup do základní školy.

Všichni účastníci sami mají velice pozitivní vztah k přírodě, a i to byl hlavní důvod proč pro své dítě zvolili LMŠ, jako alternativu předškolního vzdělávání. Jeden z účastníků, který zároveň pracuje jako průvodce má vystudovanou ekologii, takže je úzce svázaný s pojmem environmentální výchova.

Dle Léblkové (2012) environmentální výchova má za úkol odhalit důsledky lidské činnosti, která způsobuje devastaci a ohrožuje život na Zemi a ukázat možné způsoby, jak dosáhnout pozitivních změn v životním prostředí. Vychovává jedince ke odpovědnému zacházení s přírodou a k pochopení její nenahraditelné hodnoty pro život všech. Zabývá se také poznáním vztahů v přírodě a vlivem člověka na ni a pomáhá budovat pozitivní vztah k

přírodě a schopnost estetických prožitků. Dalším důležitým cílem enviromentální výchovy je budování správných hodnot, postojů a kompetenci k péči o přírodu.

Výzkumné šetření se zaměřuje na konkrétní LMŠ a všichni účastníci hodnotí toto předškolní zařízení velice kladně a nemají žádné výhrady vůči jeho fungování.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo pomocí výzkumného šetření zjistit pohled a názor rodičů dětí předškolního věku na lesní mateřské školy. Dílčími cíli bylo zjistit důvod volby lesní mateřské školy pro své dítě, dále zjistit pohled rodičů na systematickou přípravu pro vstup do základní školy a rovněž pohled rodičů na budoucí vzdělávání svého dítěte. Všechny cíle v této práci byly naplněny.

Výzkumné šetření ukázalo, že hlavním důvodem zvolení lesní mateřské školy je téměř celodenní pobyt dětí v přírodě, jak naznačuje stoprocentní shoda respondentů. Dalším důvodem pro zvolení je také individuální přístup, který mají průvodci k dětem. Ten hodnotí rodiče velmi pozitivně.

Dále byl zjištěn názor rodičů na systematickou přípravu pro vstup do základní školy. Výsledky ukázali kladný postoj vůči připravenosti dítěte, rodičům se totiž potvrdilo, že jejich děti jsou fyzicky zdatné a projevují samostatnost.

Výzkumné šetření rovněž ukázalo, že téměř všichni rodiče nebudou dále v následujícím vzdělávání svého dítěte pokračovat v alternativním směru a umístí jej do běžné základní školy. V některých případech rodiče již umístili své starší děti do běžné základní školy a jsou s tímto výběrem spokojeni, jak děti, tak i rodiče.

Celkové zhodnocení pocitů rodičů je velmi pozitivní. Všichni rodiče také uvedli, že spolupráce s lesní mateřskou školou je na výborné a profesionální úrovni a dokážou se vždy navzájem a na čemkoli dohodnout. Rovněž jsou velice spokojeni s prací průvodců kladoucí důraz na individuální přístup, snažící se o maximální rozvoj jejich dětí.

Tato práce poukazuje na to, že rodiče mají různé důvody, které ovlivňují jejich rozhodnutí ohledně alternativního vzdělávání svých dětí. Je důležité brát v potaz jejich různorodé postoje a pohledy a respektovat jejich rozhodnutí a preferenční přístupy k výběru školy pro své dítě. Nicméně celkový pohled na lesní mateřskou školu hodnotí velice pozitivně.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ, 2015. Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let. 2. vydání. Ilustroval Richard ŠMARDA. Brno: Edika. Moderní metodika pro rodiče a učitele. ISBN 978-80-266-0658-1.

BERČÍKOVÁ, Alena, Eva ŠMELOVÁ a Dominika PROVÁZKOVÁ STOLINSKÁ, 2014. *Učitel – aktér edukačního procesu předškolního vzdělávání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4033-0.

DOKOUPILOVÁ, Ivana, Adéla HANÁKOVÁ, Miloň POTMĚŠIL, Jana SOLDANOVÁ, Nikola ŠTĚPNIČKOVÁ a Eva URBANOVSKÁ, 2017. *Rodina a dítě se zdravotním postižením*. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-262-8.

DUNOVSKÝ, Jiří, 1999. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN isbn:80-7169-254-9.

Environmentální výchova pro ZŠ a SŠ, 2013. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0503-6.

GARDOŠOVÁ, Juliana a Lenka DUJKOVÁ, 2012. *Vzdělávací program Začít spolu: metodický průvodce pro předškolní vzdělávání*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN isbn978-80-262-0106-9.

GRECMANOVÁ, Helena a Eva URBANOVSKÁ, 1996. *Waldorfská škola*. Olomouc: Hanex. ISBN 80-85783-09-6.

HECKMANN, Helle, 2016. *Pomalé rodičovství: vědomá péče o děti – inspirativní přístup školky Nokken*. Přeložil Jana ČEŘENOVÁ. Praha: DharmaGaia. Šťastné dítě (DharmaGaia). ISBN 978-80-7436-062-6.

HENDL, Jan, 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9.

KAPUCIÁNOVÁ, Magdaléna, 2010. *Lesní a venkovní pedagogika: příručka k projektu Alma Mater Studiorum*. Praha: UK v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN isbn978-80-7290-451-8.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa, 2018. *Dítě a mateřská škola: Co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. 2. rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4435-3.

LANGMEIER, J. & KREJČÍŘOVÁ, D., 2006. *Vývojová psychologie 2.*, aktualiz. vyd., Praha: Grada. ISBN 80-247-1284-9.

LEBLOVÁ, Eliška, 2012. *Environmentální výchova v mateřské škole*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0094-9.

MIOVSKÝ, Michal, 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.

OPRAVILOVÁ, Eva, 2016. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5107-8.

PRŮCHA, Jan, 1996. *Alternativní školství*. 2. vydání. Praha: Portál. ISBN 80-7178-072-3.

PRŮCHA, Jan, 2012. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7178-999-4.

RÖHNER, Roel a Hans WENKE, 2003. *Daltonské vyučování: stále živá inspirace*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-041-7.

RÝDL, Karel, 2001. *Peter Petersen a pedagogika jenského plánu*. Praha: ISV. Pedagogika (ISV). ISBN 80-85866-87-0.

SKUTIL, Martin, 2011. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-778-7.

SVOBODOVÁ, Jarmila a Vladimír JŮVA, 1996. *Alternativní školy*. Brno: Paido. ISBN 80-85931-00-1.

SYSLOVÁ, Zora, Radmila BURKOVIČOVÁ, Jana KROPÁČKOVÁ, Kateřina ŠILHÁNOVÁ a Lucie ŠTĚPNIČKOVÁ, 2019. *Didaktika mateřské školy*. Praha: Wolters Kluwer ČR. ISBN 978-80-7598-276-6.

ŠMELOVÁ, Eva a Michaela PRÁŠILOVÁ, 2018. *Didaktika předškolního vzdělávání*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1302-4.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*. Praha: Portál, 1999, 407 s., ISBN 80-7178-308-0

ZELINKOVÁ, Olga, 1997. *Pomoz mi, aby to dokázal sám*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-071-5.

SEZNAM ONLINE ZDROJŮ

Asociace lesních MŠ [online], 2023. Praha: Next Generation Solution. Dostupné také z: <https://www.google.com/search?client=safari&rls=en&q=Next+Generation+Solution&ie=UTF-8&oe=UTF-8>

Předškolní poradna [online]. ©2023 Dostupné z: <https://predskolniporadna.cz/povinne-predskolni-vzdelavani/>

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání [online], 2021. Praha: MŠMT. Dostupné také z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/opatreni-ministra-zmena-rvppv-2021>

The Forest School Association [online]. Association Websites. Dostupné také z: <https://forestscholassociation.org/history-of-forest-school/>

VOŠAHLÍKOVÁ, Tereza, 2010. *Ekoškolky a lesní mateřské školy* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí. Dostupné také z: [https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/9af90f28a8b1493bc1256fbe004bbefa/50d89b7b0e8bac4fc12577ab004462b8/\\$FILE/OVV-ekoskolky-20100927.pdf](https://www.mzp.cz/web/edice.nsf/9af90f28a8b1493bc1256fbe004bbefa/50d89b7b0e8bac4fc12577ab004462b8/$FILE/OVV-ekoskolky-20100927.pdf)

Zákon č. 561/2004 Sb. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), 2023. *Zákony pro lidi* [online]. Zlín: AION CS. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast2>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

RVP PV Rámcový vzdělávací program

ŠVP Školní vzdělávací program

MŠ Mateřská škola

LMŠ Lesní mateřská škola

ZŠ Základní škola

Tzv Takzvaně

Atd A tak dále

SEZNAM TABULEK

Tabulka č.1 – účastník 1

Tabulka č.2 – účastník 2

Tabulka č.3 – účastník 3

Tabulka č.4 – účastník 4

Tabulka č.5 –přehled kategorií a podkategorií

SEZNAM PŘÍLOH

1 Otázky, které byly pokládány účastníkům

2 Ukázka přepisu rozhovoru

Příloha č.1 Otázky, které byly pokládány účastníkům:

1. Jak jste se o LMŠ dozvěděli?
2. Proč jste se rozhodl/a umístit své dítě LMŠ?
3. S čím se nejvíce ztotožňujete na obsahu právě lesní mateřské školy?
  - a. Jak vnímáte celkový dojem z LMŠ?
4. S čím se naopak neztotožňujete nebo co by chtělo změnit?
5. Máte Vy a Vaše dítě zkušenosti s jiným předškolním zařízením?
6. Myslíte si, že jste dostatečně informován/a o tom, co lesní mateřské školy jsou?
  - a. Myšleno jako alternativní školství?
  - b. Co se děje během dne?
  - c. Co zhruba děti probírají?
7. Jak vnímáte práci pedagogy/ průvodce v LMŠ?
8. Jakým způsobem se zapojujete do chodu LMŠ?
  - a. Jak se vám akce líbí a jak často takové akce míváte?
  - b. Jak vnímáte celkovou spolupráci s LMŠ?
9. Jak vnímáte systematickou přípravu svého dítěte na vstup do základní školy v konceptu LMŠ?
10. Přemýšleli jste, zda by Vaše dítě pokračovalo v alternativním školství, nebo bude docházet do běžné ZŠ?
  - a. Pokud ano, jaká alternativní škola?
11. Doporučil/a byste lesní mateřskou školu ostatním rodičům, popřípadě proč?

Příloha č.2 Ukázka přepisu rozhovoru:

1. Informace o respondentovi:

Souhlasíte s nahráváním:	ANO
Pohlaví:	ŽENA
Věk:	37
Vzdělání:	vysokoškolské
Zaměstnání:	klinická farmaceutka
Počet dětí:	2
Životní styl:	Pozitivní vztah k přírodě, zdravější strava.

2. Rozhovor:

Jak jste se o LMŠ dozvěděli?

Přemýšlím, to už je hodně roku zpátky, myslím, že jsem to zahlédla na Facebooku. Taky jsem tady místní, takže to šlo nějak kolem taková informace, že se lesní mateřská škola bude tady otvírat. Byla zpráva o informační schůzce, tak jsme na ni šli.

Takže jste vlastně jedni z prvních rodičů?

Ano, určitě úplně první. Nejstarší syn tam začal chodit hned, jak to otvírali. Proběhlo dost změn v rámci organizace, ale s tím jsme tak nějak počítali, protože se to teprve rozjíždělo.

Proč jste se rozhodl/a umístit své dítě LMŠ?

Protože mi to bylo strašně sympatické, že budou venku. Nebudou zavřeni mezi čtyřmi stěnami a budou běhat v přírodě.

S čím se nejvíce ztotožňujete na obsahu právě lesní mateřské školy?

Nemůžu porovnat se státní školkou, jenom, co říkají ostatní. Nejvíce se mi líbí, že jsou venku hodně v té přírodě. Vidím na nich, že jsou o hodně fyzicky zdatnější než jejich vrstevníci. Líbí se mi taky, že tam mají více průvodců na jedno dítě, takže se jim více věnují. Není to taková vyčerpaná paní na dvacet dětí. Taky jsem hodně ráda za stravu, žádné sladkosti, žádné sladké pití.

Jak vnímáte celkový dojem z LMŠ?

Celkový dojem vnímám velice pozitivně, jinak bych to neplatila.

S čím se naopak neztotožňujete nebo co by chtělo změnit?

Asi mě nic nenapadá, přemýšlím. Kdyžtak přemýšlím, tak dceři chybí sladkosti, protože starší syn nosí z běžné ZŠ sladkosti, tak trochu žárli. Což mě dost štve na běžné základní škole, to byl takový tvrdý náraz. Ale to spíše není problém školky, ale právě běžné ZŠ.

Jediné, s čím jsme tak bojovali, byla otevírací doba. Někteří fakt potřebují, aby ta školka otevřela už v 6 nebo 6:30, ale nakonec jsem začala pracovat na částečný úvazek, takže z toho důvodu nemůžu mít plný, takže to nás tak jedinečně omezuje.

Máte Vy a Vaše dítě zkušenosti s jiným předškolním zařízením?

Osobně ne, jenom z povídání mých kamarádek, tak nejsou moc spokojené ohledně stravy, že opravdu ty svačiny nebo obědy nejsou dobré a dětem prostě nechutnají no. Taky vidím rozdíl v mých dětech, že jim nevadí déšť, bahno, kdežto některé děti mých kamarádek začnou brečet, když se ušpiní, namočí nebo zmoknou. Dokážou si mé děti vyhrát celý den venku bez hraček. Takže vidím rozdíl i v tom, že když čekáme třeba na autobusové zastávce, tak si mé děti najdou kamínek, list, prostě s čímkoliv se zabaví, kdežto ostatní děti se nudí, tak buď pláčou nebo zlobí maminky.

Co se mi ještě nelíbí a proč bych nedala své dítě do mateřské školy, tak že často koukají na pohádky, místo čtení. Nebo zakazování hodně věcí, jako ať si nehrají s klackem nebo ať nelouzí po stromech. Právě to se mi líbí a vidím to na našich průvodcích, že nemají tolik strach, vezmou děti k tomu rybníku, i když vím, že tam už nějaké spadlo.

Dokonce i moje matka ze začátku měla dost pochybnosti, jako cože? Kam je to dávám? Ale pak poznala a sama tvrdí, že je to nejlepší školka. Právě taky i z porovnání z vyprávění tady z okolí Ludgeřovic.

Myslíte si, že jste dostatečně informován/a o tom co lesní mateřské školy jsou?

Myšleno jako alternativní školství.

Jo, myslím, že ano. Četla jsem i o tom alternativním způsobu, zkrátka mě to zaujalo. Hlavně ten pobyt venku, ale že bych byla vyloženě alternativním zastáncem, to ne, ale konkrétně v naší školce vidím to pozitivum. Mám kamarádku, která nebyla spokojená s lesní školkou, ale ta byla někde u Brna, takže asi záleží na té konkrétní školce.

Co se děje během dne?

Před tím dokonce posílali i reporty během dne, ale teď už ne. Někdy nám pošlou fotky a chodí informační emaily. Dcera vypráví každý den nadšeně, co zrovna dělali, ale u syna jsem se toho tolik nedozvěděla, takže záleží i na dítěti.

Co zhruba děti probírají?

Myslím, že jsem dobře informovaná, i průvodci nám třeba řeknou, co ten den dělali a jak to dětem šlo.

Jak vnímáte práci pedagogy/ průvodce v LMŠ?

Velmi pozitivně. Strašně se jim věnují, je mi to v podstatě úplně jedno, jestli mají dodělanou školu nebo nemají, nebo jsou jako chuvy, ale důležitý je ten přístup k těm dětem a ten mají perfektní. Takže si není na co stěžovat.

Jakým způsobem se zapojujete do chodu LMŠ?

Snažím se chodit na všechny akce, na brigády. Vždycky něco upeču a přinesu. Vedla jsem tam i nějakou besedu ohledně zdraví dětí. Teď už nemám tolik toho času, když už pracuji, ale tak nějak snažím se, co nejvíce se zapojit.

Jak se vám akce líbí a jak často takové akce míváte?

Je to pravidelně tak co šest týdnů, je to fajn strávené dopoledne, jak s ostatními rodiči, tak s dětmi. Líbí se mi to. Všechny akce byly fajn, poznáme se dost i s těmi rodiči, což v běžné školce, taková možnost není.

Jak vnímáte celkovou spolupráci s LMŠ

Velmi pozitivně je tam moc příjemný kolektiv i mezi průvodci, takže fakt je všechno super.

Jak vnímáte systematickou přípravu svého dítěte na vstup do základní školy v konceptu LMŠ?

Myslím, že se děti naučí tím pobytem venku a vnímáním té přírody opravdu hodně. Takže vše vnímám jen pozitivně.

Syn je v běžné základní škole a zápis a všechno dopadlo dobře. Syn nemá s ničím problémy.

Váš syn je v běžné škole?

Ano, je v běžné základní škole tady v Ludgeřovicích, a to z toho důvodu, že prostě je nejbližší. Chtěla jsem, aby se naučili chodit sami a nechtěla jsem ho nikam vozit. Je to asi 700 metrů a chodí sám. U zápisu naštěstí vše zvládl, takže jsem neměla ani strach, že by to nezvládl.

Jak u Vaše syna probíhala změna z lesní MŠ do běžné základní školy?

Syn je velice klidný a přizpůsobivý, takže ten byl v pohodě. Ale dcera je taková divočejší, takže mám trochu obavy, ale myslím si, že to zvládne. Stejnak jednoho dne prostě bude muset poslouchat a dělat v danou chvíli to, co se po ní chce i v budoucí práci.

Přemýšleli jste, zda by Vaše dítě pokračovalo v alternativního školství nebo bude docházet do běžné ZŠ?

Přemýšlela jsem, ale všechno bylo daleko a myslím si, že je fajn, že děti poznají i děti ze svého okolí. Určitě to nějak funguje a nic bych neměnila.

Pokud ano v jaká alternativní škola?

Dívala jsem se na Montessori, která byla nejbližší, ale i tak ta vzdálenost mě odradila.

Doporučil/a byste lesní mateřskou školu ostatním rodičům, popřípadě proč?

Určitě bych doporučila, a hlavně teda tu naši.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Girgašová Tereza
Katedra:	Katedra primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	Mgr. Alena Srbená, Ph.D.
Rok obhajoby:	2023
Název práce:	Lesní mateřská škola z pohledu rodičů dětí předškolního věku
Název v angličtině:	The Forest kindergarten from the perspective of parents of preschool children
Anotace práce:	<p>Hlavním cílem této práce je poukázat na postavení lesních mateřských škol v současném systému předškolního vzdělávání z pohledu rodičů.</p> <p>Cílem výzkumného šetření pomocí rozhovorů zjistit pohled rodičů na lesní mateřskou školu. Dílčími cíli je zjistit důvod zvolení lesní mateřské školy, pohled na systematickou přípravu dítěte na vstup do základní školy a taky pohled na budoucí vzdělávání dítěte, zda bude pokračovat v alternativním směru, nebo nastoupí do běžné základní školy.</p>
Klíčová slova:	lesní mateřská škola, předškolní vzdělávání, předškolní věk, rozhovor
Rozsah práce:	52 stran
Jazyk práce:	CZ